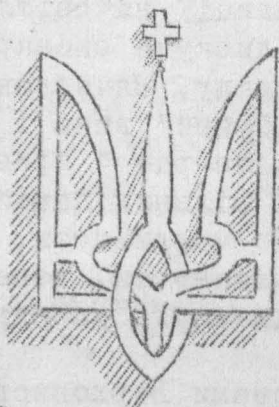

5. С. р. к. 1995 н.

За правах рукопису.

Бог, Гетьман, Україна!

ВІСНИК

УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ ДУМКИ

Видає СГД. у Великій Британії.

ЛОНДОН, дня: 20.12.1950.

Число: 1 Рік I.

ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ.

Випускаючи в світ перше число Вісника Української Державницької Думки, хочемо коротко навітлити програмі настанови *ого Редакційної Колегії.

Вісник Української Державницької Думки є незаперечно носієм ідеології Гетьманського Руху і вже цим самим визначається *ого програма. Було би, однак, помилкою уважати Вісник за партійний орган, як є злосливою помилкою деяких наших противників уважати Союз Гетьманців Державників за політичну партію. СГД є безумовно політичною організацією, а звідси Вісник УДД є політичним органом. Але, так, як СГД є організацією політичного порядку, що об'єднує всіх українців-державників, які хочуть і стремлять до відбудови української суверенної і незалежної, соборної держави, на вікові* традиції, змодернізовані* духом часу і стремліннями нації, - так наш Вісник є органом, який відзеркалюватиме наші політичні стремління під кутом зору всеукраїнських політичних прагнень.

Ці стремління червоною ниткою проходять через всю діяльність СГД, головні за останнє десятиліття. Виходячи саме із загально-українських засад СГД готов співпрацювати з кожною політичною організацією, яка безкомпромісово, на словах і на ділі бореться за відновлення української державности. Гетьманський рух, однак, осуджує і ставить в ряди зрадників ті політичні організації (їх, на щастя, дуже мало), політичним девізом, яких є ідея, знаменна нашим соціалістам ІІ-ІІІ рр. з кіл УНР: "як не буде Україна соціалістичною, то краще жодної".

Ми, Гетьманці, думаємо * віримо, що найкращий уклад державного і політичного життя в Україні, це дідине Гетьманство. Спираючись на українські* традиції на*світліших періодів нашої державности, лише це* уклад блискуче сконкретизований* на основі нашої історії і модерного досвіду, Вячеславом Липинським, забезпечить справжню свободу і бу*ни* вияв і розвиток всіх творчих національних сил та закріпить тверде * тривале державне існування українського народу в колі вільних націй*.

Однак ми не відкидаємо можливості, що в часі становлення * відродження української державности, вона може переходити певні етапи, які не цілком відповідатимуть засадничим стремлінням Гетьманського Руху.

Ми стверджуємо, за словами Верховного Керівництва Гетьманського Руху, що підтримуємо і підтримувати будемо всі позитивні прояви в площині суспільно-громадського і політичного життя - незалежно від кого вони походять, які, на нашу думку, безпосередньо, чи посередньо сприяють і сприятимуть виборенню * здвигненню спільної для всіх українців національної будови - Української Держави.

Ціла наша історія, особливо останніх десятиліть, наглядно показує, що Українська Держава може бути здобутою тільки в процесі довгої тяжкої і жертвенної боротьби. Носієм волі * стремління до нашого державного самооформлення є все політично-активне * національно-думаюче українство, а в першу чергу ті сили, що ведуть сьогодні завзяту * криваву боротьбу на Рідних Землях, якої на*яскравішим виразником є Українська Повстанська Армія. Боротьба ця є найсильнішим доказом того, що український* народ вже сьогодні являється потенційно важливим чинником на Сході Європи, якого значення в площині міжнародних відносин буде далі рости в міру організування, скріплення і координування українських сил, що діють як на Українських Землях, так і на еміграції.

Повище визначає характер та програму нашого періодичного видання, яке оцим започатковуємо. Поруч з теоретично-ідеологічною частиною і історично-політичними розвідками і нарисами, В.У.Д.Д. міститиме також матеріали, що торкатимуться цілого комплексу організації українських національних сил, а зокрема властивого визвольного змагання. Окрему увагу буде присвячено розробці загальних питань державного будівництва. З часом певне місце буде уділено українським* національним* роботі в різних частинах світу, а зокрема суспільно-громадським* і політичним* діяльностям української громади у В.Британії. Нарешті маємо замір застановлятися і над зовнішньополітичними питаннями, поскільки вони можуть мати відношення до української проблеми.

Випускаючи це перше скромне циклоstileве число, віримо, що в міру розбудови кола наших читачів, пере*демо з часом на друковане видання. Як завжди кожен* новий* почин нелегкий*, зокрема в цій країні, де кожен*, або майже кожен* з нас працює фізично. Але завдання, яке собі ставимо, варте великого зусилля. Йдеться про зафіксування, деталізацію, конкретизацію, і розбудову надбань українського духа в площині державницького думання, без чого неможливий ніякий* цілеспрямований*, реальний*, організований* чин в широкому тому слова розумінні.

Звертаємось до всіх наших Однотумців, Співробітників і Приятелів на цьому терені з закликом допомогти нам здійснити поставлене завдання. Будемо вдячні за надіслання матеріалів, які могли б придатися для наших ма*бутніх видань.

Звертаємось до Гетьманців і Українських Державників взагалі також і поза Великою Британією з проханням допомогти нам своїми дописами і дружніми порадами.

Працюємо бо всі для спільного і дорогого нам Діла - Діла внутрішнього стремління українського народу, визволення України і відбудови нашої власної Держави.

Р.М.Беркут, Ген.Штабу пполк.

М Е Ч Е Н О С Ц Я

(Пам'яті Головного Командувача УПА, Генерал-хорунжого Тараса ЧУПРИНКИ - Романа ШУХЕВИЧА/.

Дії і чини великих люде*, головно полководців, історія оцінює належно лише після певного періоду часу, з дальшої перспективи тоді, коли суб'єктивізм, особисті пристрасті зникають самі по собі. Вузько-партійні та специфічні політичні погляди окремих люде*, чи груп зливаються тоді зі загально-національним горизонтом.

Українська еміграція назагал відчула то* важни* удар, яки* наніс вікови* ворог наші* справі. Боляче відчула непоправну втрату ген.Тараса Чупринки зі світлою особою якого було нерозривно пов'язане поняття про УПА. Проте величина і значення цієї поста-ті ще не всі сьогодні розкриті. Час, розвиток дальших поді*, а головно вислід визвольних змагань на рідних землях покаже, яку важку втрату поніс українськи* народ у на*відповідальніши* час своїх змагань та світових поді*. Ворог знав, куди цілить, в кого б'є. Стари*, віками випробувани* агресивни* метод, забарвлени* на червоно, виправдав себе і на це* раз.

Кого втратив українськи* народ в особі Тараса Чупринки? Не лише видатного полководця, яки* з віськового погляду мав до диспозиції високоіде*них і беззастережно відданих люде*, лю-дей доброї волі у високому понятті цього слова, а поза тим нічого більше, бо ж дослівно з голими руками кинувся разом з ними на озброєного кольоса і потугу світу. Не лише людину, з ім'ям якої були зв'язані всі чаянія Нації, на*вищі ідеали якої, Чупринка зді*снював зброєю. Українськи* народ втратив свого великого МЕЧЕНОСЦЯ, яки* поруч з важкою зброєю боротьбою з окупантами рідної землі, що засвідчила перед цілим світом непохитну волю народу жити вільно на свої* землі, відкрив цілком нову сторінку в історії збро*ного визвольного змагання. Ворог згладив за своїм звичаєм вождя, що був прототипом наших великих предків козацької доби. Це* тип Українця був завжди страшни* для ворога: тип мече-носця-хлібороба, яки* важкою працею засвоював дики* степ і в без-настанні* боротьбі з ордами півночі і сходу перетворював *ого в "молоком і медом" текучу землю, яки* розбудовував господарку і творив державу. Але в разі потреби умів постояти за свою зем-лю, бо за плугом завжди ходив з рушницею.

Поруч великих заслуг в організації УПА, заслуга Чупринки полягає головно в тому, що повів Він її певними шляхами. Розви-ток ді* УПА на рідних землях в часі ві*ни і безпосередньо по ні* в умовах на*важчого тоталізму і терору, - є чинником цілком нової настанови і тактики в історії визвольних змагань нашого народу. Звільнити рідні землі від окупанта, відбудувати свою Державу можна засадничо лише своїми власними силами, в першу чергу збро*-ними силами, - ось таки* ля*т-мотив цієї тактики. Більшість по-літичних угруповань при*няли цю ідею в засаду свого світогляду. Проте в загальноукраїнському масштабі зді*снювала цю тактику на ділі УПА під керівництвом Тараса Чупринки. Нелегка це була справа в наші* живі* ді*сності. Та не підлягає сумніву, що дії УПА за останнє десятиліття не мають рівного прецеденту в історії визволь-них змагань інших народів за останні часи. Це цілком об'єктивно засвідчила світова преса останніми роками.

Велич Чупринки в тому, що виріши в національно-револю-цій*ному середовищі, він став на ділі загально-українським Мече-

носцем, виразником загально-національних стремлінь поневоленого народу. Досвід показує, що дотепер більше або менш здібні провідники визвольних змагань, розпливались в своїх вузько-групових амбіціях і аспіраціях, а часто покривали неславою кровави* шлях ідейних борців за українську державність. Велич Чупринки полягає ще * в тому, що Він ідею відродження української державности ставив безкомпромісово та висунув її на ширши* міжнародний* форум. - "Воля народам" -, народам всім, які уярмив московськи* імперіалізм - це було перше гасло - девіз, що стояло і стоїть на прапорах УПА.

Чупринка виріс в дії, що відбувалась в трагічну епоху. Цим Він може на*цінніши*, бо Він велики* Син свого Народу. Важка тінь історичного трагізму лягла * на славного нащадка великих предків, бо не знаємо де могила Його, та чи взагалі є яка могила, з якої тлінні останки можна було б перенести до пантеону вільної української Столиці. Проте образ великого Меченосця житиме вічно в серцях народу та його поколінь.

НА ПОРОЗІ ВЕЛИКИХ ПОДІЙ.

Міжнародні події останніх повоєнних років наглядно і незаперечно вказують на те, що зараз є горячкове готування фронтів до зудару двох світів: західного, демократичного, сформованого протягом тисячиль на засадах християнського ідеалізму та східного, тоталістично-комуністичного, побудованого силою і терором на засадах матеріалізму. Це potwierджується фактом тотальної мобілізації всіх економічних та військових середників, комуністичним сходом без перерви від кінця ві*ни, та останні* час заходом, який нарешті проснувся від оптимістичної сплячки, спричиненої воєнним альянсом.

Ві*на, яка почалась в Азії, є очевидною інтродукцією до того зудару, а всі її елементи вказують на те, що вона з часом перенесеться в Європу, або близько до неї. Така перспектива накладає особливу відповідальність на українську еміграцію, як еміграцію політичну. Україна століттями тяжила до заходу ідеалістичного, стараючись відірватись від північно-московської містичної експансії, яка від віків по це* день носила деспотични* характер. В українські* історії завжди панував примат духа над матерією. Зберегти примат духа над матерією - це кардинальне завдання нашої еміграції. Наша еміграція є виявом того ірраціонального стремління українського народу, що є змістом *ого духового ества: жити вільно на свої* землі. Історія всіх часів вказує, що здобути волю неможливо без цих первнів, що становлять суть нації.

Після першого невдалого змагу за свою державність, боротьба українського народу ніколи не припинялась, але, як це завжди буває, життя змінється і оновлюється, зокрема все нові і живі сили шукають можливості для самовияву, - появились нові методи, що виявилось в нових політичних напрямках.

Аналізуючи проложення нашої еміграції, мусимо констатувати, що між сучасними організаці*ними формами консолідації, а українською ді*сністю існує велика непов'язаність. Помилка теперішніх організаці*них форм консолідації /УНРада/ полягає в тому, що вона цілковито ігнорує життя і живу ді*сність, яка висуває нові організаці*ні форми, напр.: революці*на боротьба на рідних землях, яка, незалежно від її розмірів, є незаперечним виявом ірраціонального стремління українського народу.

Глибокою помилкою і шкодою теперішньої форми консолідації є факт, що вона ігнорує і неузгляднює стремління основного шару українського населення та еміграції – хліборобського, який прагне нових форм організації суспільного ладу та який був і є ворожий до форм соціалістичних. Трагедія теперішніх форм консолідації полягає ще в тому, що вона стала на 1917 – 21 рр. і залишилась далеко поза життям. Звідси великі претенсії до прерогатив влади, до форми уряду і т.п., в супереч живому життю, яке диктує мобілізацію всіх національних сил до боротьби за відновлення державності. Зрештою, ця форма консолідації у вигляді т.зв. "уряду" є чи не найбільшою перешкодою в ділі висунення української визвольної проблеми на міжнародний політичний форум. Еміграція завжди в першу чергу є допоміжним чинником, але вона може бути елементом великої ваги цілого визвольного комплексу.

Великою шкодою цієї форми консолідації в аспекті цілого комплексу визвольної справи є факт, що чинники УНРади переносять ці від'ємні елементи за океан, до Канади і США (в Європі УНРада фактично не існує, хіба що на папері), де українські осередки відіграли і відіграють дуже поважну роль концентрації національних духових сил. Ініціатори теперішньої консолідації, поза своїми легітимістичними стремліннями не бачуть і не хочуть бачити інших живих органічних форм співжиття і співпраці всіх українців, які в наших умовах є абсолютно можливі. Натомість сама УНРада зашла в сліпий кут, з якого вона не бачить або не хоче бачити життєвого виходу.

Боротьба за державність, на нашу думку, мусить провадитись в традиційних напрямках, освячених українською історією і українською кров'ю, а саме:

а/ в напрямку повсякчасного ствердження основних християнських засад, це значить пошановання українських церков і півних віровизнань,

б/ в напрямку втілення в побудові держави засади приватної власності, як основи родини, очевидно обмеженої і контрольованої найвищими інтересами державної рації.

Боротьба мусить провадитись в напрямку ясної ідеологічної кристалізації наших політичних постулатів, що українську державність можна здобувати засадничо власними силами, а це вимагає в першу чергу ясного і різкого ставлення проблеми української державності на внутрішньому фронті.

Очевидно, ми не відкидаємо допомоги інших народів та їх урядів, в інтересах яких є здійснення свободи в площині індивідуальній та національній також і на українських землях. Тому супроти цих народів і їх урядів ми повинні також і на зовнішньому відтинку різко і безкомпромісово ставити цю проблему, а не за темнувати її так, як не раз це схильні робити наші соціалісти, здебільшого під фірмою УНРади.

Проблема перегляду теперішніх засад консолідації стоїть перед кожним українським патріотом у всю широчінь, незалежно від його партійної чи групової приналежності. Від правильного її вирішення залежить, чи українська політична еміграція буде спроможна виконати свій обов'язок супроти Краю і Нації.

Зокрема вирішення цієї проблеми має кардинальне значення в справі організації збройних сил поза межами краю, які виконать свої завдання супроти рідної воюючої Землі тільки, коли вони будуть найвищим виявом організованого прагнення політично-активного українства на чужині.

Стоїмо на порозі великих світових подій і прогадування найменшого часу може злісно помститись на нас, як мститься вже століттями.

Др.Б.Гомзин.

СИМОН ПЕТЛЮРА В ПЕРСПЕКТИВІ ІСТОРІЇ.

Цей розділ взято зі
"Щоденника людини, що її
оточення не розуміє, не хоче,
або не може розуміти".

Написано 26.6.1950 - 1.7.50.

За несповна рік помине 25-та річниця смерти Симона Петлюри. Я не певний*, чи доживу до того дня, а тому тепер записую тут свої думки І). Про те, в чому я разом з небіжчиком брав участь і чому я свідком був.

Ця, як ні як, а небуденна на фоні нашого безлюддя в 1917-20 рр. постать, вимагає не тарахкотіння утертих, пустопорожніх слів у тих дитирамбах, що їх оце можна рік-річно читати, чи слухати і де зрештою ніяк не можна відділити трафаретне в таких випадках "Dichtung" від "Wahrheit", бо обидві ці стихії аж надто тісно сплелися в канонізованому образі, - а вимагає уважної * поважної оцінки. Тільки така оцінка може зробити С.Петлюру не гуртковим ватажком, вождиком т.зв."петлюрівців", а частиною всіх нас, нашим загально-національним здобутком, яким він сам прагнув стати і в якому ми, як у свідаді, можемо бачити і наші чесноти і наші власні хиби та догоровкази й шляхи, чи натяки на них, що ними нам слід чи не слід іти.

Мазки, якими історія змальовує свої образи, дуже подібні до таких олійними фарбами. Коли стоїш безпосередньо біля образу, то бачиш якусь неформну, сорокату мішанину фарб. І тільки коли відійдеш на певну віддаль, бачиш як на фоні інших у грі світла і тіні виразно зарисовується центральна постать.

Це одне, а друге: кожному овочеві свій час і своє місце. Невчас поданий і недозрілий, він приносить тільки шкоду, викликаючи в споживача, в даному випадку - читача, розвільнення однак не шлунка, а мозків, з усіма його паховитими наслідками. Ось ці дві думки не дозволяли мені досі щось писати про Симона Петлюру.

xxx

Велич Петлюри зовсім не в тому, що йому тепер з таким завзяттям, вартим ужитку на іншому полі, накидають теперішні грачі на іменнях минулого.

Цим вони тільки зневажають пам'ять небіжчика, принижують, обезцінюють, затемнюють і фальшують її. А він заслужив на щось інше. Чи часом не є це наслідком примітивного зрозуміння прадавнього "De mortuis aut bene aut nihil", і саме слово "bene" забуваючи при цьому, що "добре" і в цьому випадку, як і завжди, це правда. І накидати на плечі Головного Отамана віськ Української Народньої Республіки і члена її Директорії жупан і кирею Великого Гетьмана Богдана, а в його нерухомі вже руки силоміць втискувати Богданову булаву * шаблю - це блюзнірство і testimonium paupertatis для авторів такого несмачного жонглювання словами... Та таких не бракувало * за життя Симона Петлюри, були собі такі, влєсливі лаполизми - миловари (за большевицьким словником - "подхалими"), типу підпанків, що шепотіли йому про Богдана * т.д.

І). Підкреслюю це слово. Це - мої думки. Маю надію, що вони припадуться тому, хто колись писатиме вичерпну студію про Симона Петлюру.

І Симон Петлюра, хоч і любив "славословіє" (а хто *ого не любить?), був остільки вищий від тих улесливих лаке*чуків, що відчував увесь фальш їхніх співів. Він відчував диспропорцію між собою і Богданом. Вона була приблизно така, як між Северином Налива*ком і Богданом Хмельницьким. Налива*ко - отаман, що гетьманом 2) не став, хоч одним із духових батьків гетьмана Богдана був. А проте Налива*ко козаком Мамаєм, що прототипом для пізніших "батьків" Махна, Божка * Волоха став, не був.

х х х

Одна моя розмова з Петлюрою 3) в Тарнові виявила мені *ого на той час духове обличчя. Це був саме час повстання матросів у Кронштаті проти большевиків. І ось під час розмови, зовсім не маючи на увазі саме Петлюри, я висловив думку про можливість нової Хмельниччини. На це Петлюра враз перебив мою мову: "Не провоку*те, Новоско-вородо, я все ж демократ..."

Тут кожне слово важливе і характеристичне:

По-перше те, що він мої слова про Хмельниччину нав'язав до себе, вказувало, що він не вперше чує від свого оточення про Хмельниччину, але в безпосереднім пов'язанні з *ого, Петлюрою, особою.

Отруя влєсливого оточення закублилася тоді вже в *ого свідомості. Можливо, що він і сам кохався десь у глибинах свого "я" в цьому образі; можливо, що в оточенні "петлюрівців" (тих менших) він мовчки при*мав такий камильоний дим; можливо, що навіть прибирав при цьому відповідну позу (призираючи однак у глибині душі свої* тих лаполізів), але тут перед людиною іншого світу * оточення він відрухово (так би мовити з обережності, в порядку самооборони) відкинув враз мої слова, добачаючи (помилково!) в них підступ 4).

І це означало, що об'єктивної оцінки поді* і себе все ж він не втрачав.

По-друге - слівце "все ж" каже, що він сам знає про себе, від себе і від інших, що він властиво внутрішньо демократом уже перестав бути.

По-третє - самий вираз у цілому "все ж демократ" каже, що на той час, а це і пізніше, С.Петлюра не вважав за вказане - можливо з міркувань тактичного порядку - показуватися світові, - без демократичних шат, хоч як *ого ті шати спутували, різали під пахами * не давали через вузький комір вільно головою рухати.

хххххххх

Шлях Петлюри, був шлях українського деклясованого інтелегента, масштабу всеросійської імперської державности 5) з усіма хворобами того часу (марксизм, космополітизм в *ого масонські* машкарі, пацифізм, безбожництво) до українського Вождя-патріота масштабу власної державности.

2) Див. далі примітку слово "отаман".

3) Небіжчик (які тому причини, не знаю) чомусь виділяв автора цих рядків із загальної маси і принагідно розмовляв з ним.

4) Тоді існувала течія, що її до речі, репрезентував тоді "петлюрівець" полк.Олекса Данильчук (кадровий* старшина з резерви, служив у драгунському полку), що хотіли бачити в Петлюрі ясновиявленого диктатора, а не залежного від партійних впливів "демократа". Це * була лінія т.зв. "петлюрівців": зробити Петлюру виключно "своїм" себто, зробити *ого цілковито залежним від самих себе. Це свого роду відгук большевицької однопартійности, що згодом в інших країнах прибрав форми фашизму * нац-соціалізму.

5) Не треба забувати, що під час І.св.ві*ни Петлюра, будучи як соціаліст проти самодержавія, був проте оборонцем Росії, воупереч "цімервальцям" (Ленін, Троцький*, Чернов і ін.) що йшли під знаком "пораженчества".

до того ще мало знана читацькому загалові, тоді як життя саме поставило в 1917 р. перед Українством категоричну вимогу скласти на практиці іспит саме з державознавства.

І справді в цю героїчну ніч ІО) Україна була збуджена блискавками і прокинулася окрадена з усього. Коли б не революція, то напевно вмер би Петлюра на посаді редактора "Українського Життя" (Москва), а тут, ідучи за тим таємним голосом, голосом крові, соціал-демократ, безвірник, масон і пацифіст стає до того іспиту. Але, щоб то* іспит скласти, треба було звільнитися насамперед від пут росі*ського полону, психози росі*сько-імперської державности, як "неминучої" і при тому "єдино можливої" форми додатнього розвитку українських "національно-творчих" сил. А далі звільнитися від пут космополітизму, що все був і є орієнтований* на схоронення непорушності Росії ІІ). І нарешті від московського соціалізму з *ого неминучими супутниками — безбожництвом і ніби — пацифізмом (це для непосвячених і дурних) І2).

Це тепер для українських молодиків власна Державна Самості*ність — річ самозрозуміла і *conditio sine qua non*, але перед революцією 1917 р. і довгі місяці по нї* тодішні молодики українці — за малими виїмками обмал* що і знали про Україну взагалі, а свідомим українцем того часу та ще соціалістичного табору І3) впрост не личило не то що казати, а * думати про Самості*ну Українську Державу, бо це було ознакою нападництва та контр-революційности. Самості*шників українських можна було тоді на пальцях одної руки почислити...

В 1917 році Україна потребувала твердих і рішучих вождів, що з'єднували б у собі не тільки ві*ськову кебету, але і знання воєнної штуки, з державницькою прозорливо-предбачливою мудрістю, яка відповідно стримала б у карбах і відповідно скермувала б на творчий* шлях розго*дану революцією динаміку і апетити широких мас. Натомість ті, що тоді були "кваліфіковані" як українці, були засадничо проти "воєнщини", а ті, що мали відповідні ві*ськово-воєнні стажі і знання не були кваліфіковані на українців, бо здебільшого * пару слів не втнули українською мовою промовити, дарма, що всією істотою своєю прагнули служити батьківщині.

Але і одні і другі дуже неясно уявляли собі, що то властиво за річ "державна" * "державність". Наївність ішла так далеко, що цілком поважно, напр.: проповідувано непотребу і шкідливість для народу церкви * попів (т.зв. "довгогрових"), регулярної армії, ба, поліції * т.д. До небес підношувало "народ" і добачувало в ньому на*головніше джерело державницької мудрости. При чому під "народом" тим розумівся властиво козак-нетяга * козак-голота; статочний* господар — це вже був куркуль.

Росі*ська царська ді*сність на*менше — і в теорії (школи), і на практиці (державна служба) — спричинялася до ширення серед своїх підданих державознавства. Ціла державна росі*ська машина виховувала не свідомого своїх обов'язків, ініціативного і активного громадянина, а служняного урядовця; що в згори усталений* зразок І4)

---ІО) П.Тичина "Горобіна ніч".

ІІ) Що це* факт означає, про це проречисто каже смерть Петлюри, а також тодішня роля В.Винниченка в процесі Шварцбарта, а по нїм безпосередньо одного петлюрівця на асамблеї Карлсбаді (Карлові Води), а ген по нї* (і досі) довіреного відпоручника Петлюри в справах закордонної політики — Арнольда Марголіна.

І2) В істоті речі марксизм дуже во*овничи*, яким в істоті був і є нарід, з лав якого ви*шов автор "капіталу".

І3) Для *ого тодішньої орієнтації характеристична брошура с-дека М.Порша, що засуджувала самості*ність.

І4) "Ташіть і не пущать! Как прикажете! Молчать і не ровгаваривать! Слушаю-с! Так точно!"

не влазило, шукало собі простору для себевиаву в революційних, здебільша соціалістичних партіях, де ухил у бунтарство горував над державницьким підходом до справ.

В повстанні проти Гетьмана Павла, довкола якого скупчилися державницькі сили тогочасного українства, але "неукраїнські" - за кваліфікаціями "кваліфікованих" (не "мартовських", а передреволюційних) українців, виявився ввесь примітивізм державницьких тих "кваліфікованих", що зрештою в виборчому "цензі" до Укр.Труд.Конгресу набрав сили закону.

В 1917 р. по виключенні з обігу "правих" і матеріально дужчих І5) було фатальне державницьке безлюддя. А, як відомо, на безлюдді * Хома за шляхтича має правити ... Так було і з Симоном Петлюрою.

І це характеристичне для того часу, що за шаблю мусів був вхопитися повний неук у цій справі, людина від пера, від журналістики, ба, заперечник тої шаблі, тоді, як - і це також характеристичне для більшості українських соціалістів того часу - Микита Шаповал, Павло Богацький - тощо, що мали бода* хоч якусь воєнну освіту і старшинські ранги, ще з перед І.світової війни, зовсім не думали голоситися до українського війська.

І ось у бою під Арсеналом у Києві зродилась нова постать Симона Петлюри: з всеросійського оборонця, що в комічному вигляді "земгусара" * собі "воював" у запіллі Російської Армії і інтернаціоналіста зродився український Отаман І6).

Є щось символічне в тому взятті Арсеналу, що розташованим у самому серці Києва, неподалік від Києво-Печерської Лаври. В тому Арсеналі отаборився тоді інтернаціонал (київські комуністи). Це була перемога українського "націоналу", що саме тоді зачав промовляти свої перші слова над інтернаціоналом.

І дивуюся я вельми, чому це великі прихильники С.Петлюри не підносять саме цей його чин і не обходять урочисто його річницю ось так, як це роблять у Франції, де річниця взяття Бастилії стала всенародним святом.

xxxxxx

Повстання проти Гетьмана створює другу з черги постать Симона Петлюри: Отаман виростає в Головного Отамана. Цим властиво санкціонується військова "отаманія" * отамани, що з часу взяття Арсеналу зачинають зростати як гриби по дощі. Але одночасно є це початок кінця "отаманії", якого першою ластівкою був отаман Зелений*.

Загальний лямбда-мотив тієї отаманії - це "гайдамащина".

xxxxxxx

З новітнього розкладу їзди, визначив собі чоловік свою путь і по ночі вирушив до визначеної мети, але нараз, як сонце темряву розтяло, в жаху побачив він, що їде він не туди, куди йому треба, що заліз він у якісь хачі * нема жодної дороги чи навіть стежки...

І ось чути, здалека дзвін кличе, може і підзвіння - не вто-ропаєш... Туди, туди! І кинувся чоловік через хачі пробиватися до того дзвону...

-
- І5) Ось як генер.Павла Скоропадського, що був тоді К-ром І.Укр.Корпусу, М.Міхновського, В.Липинського, С.Шемета і ін. Характеристично, що в той час, щоб мати право голосу, треба було мати етикетку "соціаліста" (тепер те саме з "демократією"). Тому, напр., партії обов'язково причеплювали до своєї істотної назви ще і слово "соціаліст", хоч з тим соціалізмом, нічого, крім назви, спільного не мали. Ось як соціалісти-федералісти, соціалісти-самостійники.
- І6) В цьому слові міститься значно глибший зміст, ніж це видається на перший погляд. Щоб це зрозуміти, вкажу коротко тільки, що поляки * досі (див. А.Левицький*, І.Фрідберг "Зарис історії Польщі" - Лондон 1947, ст. 177 і ін.) вперто не іменують Б.Хмельницького "Гетьманом", а "Отаманом".

Ось так і Петлюра побачив, що йому треба пірвати зі своїм тодішнім (Трудови* Конгрес і отаманія), а вступити на новий, незнаний і повний небезпек шлях.

Петлюра відчув, що шлях цей - це шлях з'єднання всіх груп і течій українських і злиття їх в одному непоборному зусиллі до волі і суверенної незалежності.

Але трагізм був в тому, що він, на цей шлях вступивши, ніяк не міг цілковито пірвати з "богами" свого молодечого минулого. Рішучий відрив С.Петлюри від Сходу, а зокрема, від червоного, веде його природньо до шукання зв'язків із Заходом. А це веде до природньої чистки в лавах т.зв.Національного Союзу, який політично презентується Директорією.

Ось так випадає з урядового обігу * терену України, щоб потім піти таки на прощу до большевицького Харкова, член Директорії, бреховецько-хазарський В.Винниченко, що одного дня репетує про візну, а другого про мир з большевиками. Інші *ого парта*мани ("незалежники") творять тим часом українську комуністичну партію. Зникає за кордон, по невдалій реbelie в Кам'янці, есерівський дід-батько, Миха*ло Грушевський, щоб і собі згодом піти на прощу до большевицького Києва. Випадають з обігу і зникають за кордон ліві есери, запеклі драгоманівці: М.Шаповал, Н.Григоріїв; вони отаборюються у Празі * проповідують приблизно те саме, що проповідує тепер Багрянй*, Майстренко, чи там ма*стерни* Багрянй*; інші їхні товариші (боротьбісти) творять на цей час в Україні Українську Комуністичну Партію (УКП).

Нарешті самоліквідуються, під тиском петлюрівців, три правіші члени Директорії і зникають за кордон. Петлюра стає фактичним диктатором, бо в його руках і віськова сила і урядовий апарат (він лишається єдиним чинним членом Директорії). І ось тут вилізає, як шило з мішка, оте "теж демократ". Замість назвати речі своїми іменами, починається якась дивна гра в схованку. Замість сказати "Народе, я Вождь твій", як це свого часу висловив Богдан: "Я Самодержець Руський", Петлюра прибирає на stále (досі головували в Директорії її члени за чергою, отже не було сталого її Голови) титул "Голова Директорії" і ось так беззаконно "узаконює" істоту своєї влади. І ось тут стоячи на вершку, він бачить ясно, що, щоб державу вдержати, треба в першу чергу не гайдамацьку "отаманію" мати, а регулярну армію. Перед ним стало в цілому обсязі питання пов'язати бездержавну гайдамацьку отаманію з державною регулярщиною І7). На перешкоді стали т.зв."петлюрівці".

xxxxxxx

Як поволі і з якими зикзаками, що тхнуть ще не вижитим візантизмом та нещирістю в потягненнях небіжчика на полі внутрішньої політики, відбувався процес звільнення Петлюри від згаданих вище пут часу - з одного боку - і як цупко представники цих пут усе намагалися тягнути *ого по своїй лінії - з другого, може свідчити хоч би такий епізод І8) (один із багатьох), що мав місце на провесні І92І р. в Тарнові (Польща).

Це вже еміграційна доба. В Тарнові отаборилися тоді: Симон Петлюра, яко єдиний чинний член Директорії, присвоївши собі титул її Голови; І9)

І7) Майже одночасно це зрозуміли большевики, коли зачали, замість Червоної Гвардії, розбудовувати Червону Армію. Тов. Троцький, що це провів, не мав тоді ще "троцькістів"... Натомість Петлюра мав "петлюрівців".

І8) Тло цього епізоду ласкаво дав мені І.Сапіга.

І9) Отже з'єднував у своїй особі всю повноту на*вищої влади, бо одночасно був і Головним Отаманом, себто, на*вищим Командувачем Армії.

Уряд і Рада Республіки 20), якої Головою був проф.Іван Фещенко - Чопівський і в якій були заступлені соціалісти (соц-революціонери, соц-демократи і село-спілка); ніби соціалісти 21) (соціалісти-федералісти, що згодом прибрали назву "радикал-демократів" /"р-деки"/ і соціалісти-самостійники); хлібороби-демократи і парадні-республіканці 22).

Соціалістичні партії з село-спілкою - це були, так би мовити, проурядові партії; вони задавали тон і в Уряді, і в Раді Республіки, якої Голова намагався заграти роль Голови Держави, а це значило, обмежити єдиновладство Петлюри.

Решта партій - опозиція чи півопозиція (залежно від обставин; зокрема - соціалісти-федералісти). Так звані "петлюрівці" були в різних партіях: тро їх було в партії соціалістів-федералістів; поодинокі члени були в соціал-демократичній партії, ось як А.Лівицький, Валентин Садовський, Осип Безпалко та інші, менш визначні; найменше їх було в партії соціалістів-революціонерів.

Отже - ситуація на той час була така: для опозиційних партій були небажані соціалісти, а тим і Рада Республіки; для Петлюри - Рада Республіки, бо мала тенденцію обмежити його владу. Але "все ж демократові" не личило ось так власною рукою ліквідувати, так чи сяк, а все ж демократичну установу. І тут мав місце згаданий вище епізод. Одного дня зголосилася у Петлюри делегація партії Українських Народних Республіканців у складі: Голова Ц.К-ту партії, Олександр Ковалевський і Генеральний Секретар її, Ілля Сапіга. Делегація зажадала покласти край соціалістичним експериментам, вказавши, що низка соціалістів аніж не спроможна пірвати раз на все свій контакт з Москвою (большевицькою!), а що м-р жидівських справ, Пінтус Красний, піддержує контакт з тою самою Москвою 23). Петлюра все це вислухав і запропонував, щоб інж.П.Пилипчук склав новий кабінет з умовою розпустити Раді Республіки. Інж.Пилипчук пропозицію прийняв і склав кабінет до якого ввійшли: П.Пилипчук, як Голова, Сапіга, як урядуючий м-р, Ковалевський, як м-р преси; від соц-федералістів увійшов до кабінету А.Ніковський, як м-р закордонних справ; від безпартійних - проф.І.Огієнко 24), як м-р освіти; на бажання Петлюри м-ром жидівських справ залишився Пінтус Красний. Новий кабінет розпустив Раді Республіки. Проіснував цей кабінет до провесні 1922 р., коли Петлюра потай від Уряду (Пилипчук, Сапіга і Ковалевський були якраз у Варшаві) розв'язав його, доручаючи А.Лівицькому формування нового кабінету, а сам негайно виїхав на сталий побут до Варшави.

Згодом Петлюра признався, що розв'язання кабінету Пилипчука було з його боку помилкою, однак зв'язків з соціалістами не поривав, і А.Лівицький і надалі залишався прем'єр-міністром.

xxxxxxx

-
- 20) На еміграції новоутворений "парлямент", замість трудового, що його члени силою подій і обставин розпорошилися, але з його, хоч трохи і послабленими тенденціями. Сучасна УНРада це свого роду, тільки в меншому форматі, Рада Республіки з 1921 р., дарма, що в старі міхи налито нібито і нове вино у вигляді багрянцівщини. Як бачимо, повторення невдалої минулої політичної творчості.
- 21) Вживати це окреслення для партій, що додали до своїх назв слово "соціаліст" з мотивів тактичного, але не ідеологічного порядку.
- 22) Ні націоналістів (ОУН), ні гетьманців (Гетьманський Рух), як організованих груп тоді ще не було; вони були ще *in statu nascendi*.
- 23) Такі інформації подав республіканцям тодішній м-р закордонних справ А.Ніковський.
- 24) Тепер - Митрополит Іларіон.

Він лишився самотнім. Так, самотнім його робили саме т.зв. петлюрівці.

Вони намагалися його мати виключно для себе * тим робили його самотнім у його змаганні ви*ти на справжній державницький шлях - шлях кооперації, шлях рівнодіючої різних, навіть і протибіжних сил. Це вони, замість бути посередниками між ним і щораз ширшими колами українства, творили довкола нього пустку, відштовхуючи від нього тих, що * собі щиро і чесно прагнули служити і таки служили Україні, але були більш культурні за них і менш примітивні, як вони.

Всі оті отамани "гармідери" на ролях "полковників" для доручень, товариші "калістрати" на ролях експертів і речників від народу. "Полковники" Лисенки чи Павлюки на ролях секретних дипломатичних емісарів, матрос Письменний і салдат Ровінський 25) як знавці воєнного мистецтва, і нарешті безліч "полковників" безпосередньо з прапорщиків та отаманів різного калібру і вартості (від др.Луценка почавши, через Волоха, Волинця, Зеленого, Шепеля, Данченка, * на батьку Божку з матір'ю Січчю скінчивши), все це, заздрісне на владу, а часом розбещене і цинічно нахабне у своєму свавільстві, тягнуло Петлюру вниз...

І це в дальшому була чи не на*тяжка дорога з отаманського гуля*поля до державницького ладу. Вихід був, як я вже сказав, у концентрації всіх живих сил українських довкола себе, а насамперед - фахово-воєцьких, бо тоді голос рішальний належав не зеленому столу, а зеленому боевищу.

І тут на*більшою трагедією Симона Петлюри було вбивство, руками меншеньких петлюрівців, за мовчазною згодою більшеньких, полковника Петра Болбачана, б.К-ра Запорозького Корпусу. Бо в Болбачані вбито того воєка, яким мав стати С.Петлюра, себто вбито можливість поєднання в його особі старшини з фаху з отаманами, регулярної армії з повстансько-отаманськими загонами, що означало - з одного боку - оживлення її духу з рівнозначним погамованням свавілля, її ерзацу в формі отаманщини. І це не випадок, що в цій події сумну роль відіграли саме Га*дамаки (З.Га*дамацький Полк Запорозької Дивізії), дітьми батька Волоха і нащадка Червоних Га*дамаків.

Через знищення Петра, Симон не зміг стати Симоном-Петром - всеукраїнським каменем, на якому мав би бути збудований Заповіт брата Симона-Петра, Св.Андрея Первозваного.

xxxxxxxxxx

Не став він таким каменем, яким став хоч би * його сучасник - Юзеф Пілсудський - для Польщі. Бо Пілсудський мав батьків,

25) До чести цих обидвох належить признати, що ні один, ні другий ніколи ні в адмірали, ні в полковники не пнялися.

дідів і прадідів - борців за державу з рр.1863, 1831 та 1794 26).

Це були воєвники-державники за суверенну державну волю свого народу. Це була вже традиція, це був приклад.

А безпосередньо перед тими прадідами Пілсудського ішла у глиб віків низка королів.

У нас Зіновій Хмельницький*, шляхтич гербу Абданк, що Богданом і Гетьманом став, а тим поновив у Гетьманстві по перерві давню Київську Князівську Державу, мав безпосередньо перед собою низку воєвників-патріотів за волю та долю свого народу. А серед зем'ян тодішніх українських, що вели свої роди від Київських, Чернігівських, Галицько-Володимирських Руриковичів та волинсько-полісько-подільсько-карпатських Гедиміновичів і їхніх бояр, була цілком свіжою пам'ять про Литовсько-руську 27) державу та про ролю їх батьків і дідів у ній, поза тим і спомин про славу і блиск Князівства Київського та Королівства Галицького 28) (1253) ще не зник. Не всі ще пішли дорогою Яреми Вишневецького 29), або та князя Михайла Глинського 30).

Творення козацтва, що нарешті відродило давню українську державу в нових (гетьманських) формах розпочали не низи народні, а саме згадані вище зем'янські верхи, що - з одного боку - дбали за віру і освіту (князь Островський*), а з другого - за шаблю 31) (Байда Вишневецький*, прадід перевертня Яреми Вишневецького, що його син навіть королем польським став; Криштоф Косінський*; князь Булига Курцевич). Цей рух пустив коріння вглиб і вище, даючи щораз нові та нові парості, і то так далеко, що на час Богдана він обертається в могутній всенародній зрух і здвиг 32).

Перед Богданом мав місце в історії український стратег і державник Петро Сагайдачний*, а поруч цього і інший Петро, ідеолог і просвітник (Могила) ... 33).

Історична пам'ять українців на час передреволюційних років майже втихла. Жила в їх головах не історія їхньої Батьківщини, а сурогат її московсько-російського виробу. Історіографія

-
- 26) Ось так побіжно згадати на*головніших: Ген.Тадеуш Косцюшко, Ігнаци Потоцькі, Колонтай, ген.Дзялинські, Вацик Бартош (Гловацькі), Ян Кілінські, ген.Домбровські, Немцевіч (1794); Юзеф Понятовські (1806-7), Вінценти Красінські, полк.Хлопіцькі (Шволежери гвардії - Сома-Сієри); Адам Чарторискі, І.С. Немцевіч, І.Лелевель, ген.Ян Скішинські, Во*цех Хржановські, Ігнаци Прендінські, ген.Замо*ські, Веніентура Немоевські, ген.Малаховські, ген.Совінські, (1831), полк.Юзеф Залевські, Завіша, Воловіч, (1833); Симон Кілінські, ма*ор Шимон Канарські (1839); ксьондз Сцегені (1849), Францішек Смолка, Альбін Дунаєвський* (1848), Людвік Мерославські, Кароль Лібельт, Тісовські, Едвард Дембовські (1846); Теофіль Вісньовські, Юзеф Капусцінські, Пантеле*мон Потоцькі (1848); ген.Домбровські, ген.Бем (мадярський генерал), Висоцькі, ген.Во*цех Хржановські (комендант армії сардинського короля), Міхал Ча*ковські - (Садик Паша) (1848); Ланієвіч, Чаховські, Паулевські, Бореловські, Нарбут, Серакевські, Маскевіч, Врублевські, Ромуальд Траугут, Ян Єзіоранські, Рафаль Краєвські, Юзеф Точновські, Роман Жулінські (1864)
- 27) Українську, а не "руську" як по давні "шаромижнікі" москалі в справах історичних твердять.
- 28) Прадіди і прапрадіди їхні.
- 29) Польська орієнтація.
- 30) Московська орієнтація.

українська що*но починала відроджуватися, але з-під пера певсипущого працівника, Миха*ла Грушевського, повставав викривлений образ історії українського народу і *ого змагань за державу і до держави, викривлений наслідком приналежності *ого до космополітичного руху і *ого народолобства. І властиво за часів Шевченка було ліпше. Тоді ще жила українська державницька традиція по садибах дідичів хліборобів, а нівіть в такого неукраїнця, як князь Репнін (Волконський*) бо дружина *ого була внукою останнього Гетьмана першого Гетьманства, Кирила Розумовського. Тоді ще з шієтетом переписували "Історію Русов" і зачитувалися нею; тоді ще міг яки*ськ уланський* старшина проголосити тост за "Українську Республіку", що за часів передреволюційних була річ виключена. Шевченко завершив собою державницьку епоху саме своєю бездержавницькою постаттю, яка однак була повна українського романтичного патосу і заклику до боротьби проти неправди і неволі. Але державник (неукраїнський* одначе, але всеросійський*) і поступовець соціялістично-всеросійського типу, Миха*ло Драгоманів, де тільки міг, намагався розвінчати Тараса Шевченка і знизити *ого велич і вагу, висуваючи замість вогняного і суто-українського шевченківського "У свої* хаті своя воля і правда" ялову для своїх і багатоплідну для чужих, інтернаціонально-космополітичну тезу: національне формою, інтернаціональне змістом. І внутрішньо Симон Петлюра в передреволюційних часах мав бути на роздоріжжі, мав стояти безпорадно між цими двома посталями, цими двома володарями душ, що впливали і формували українську еліту тих часів.

Леся Українка тоді ще не була відкрита українцями.

1917 рік поклав хрест ваганням, сумнівам і сидженню поміж двох стилів. Драгоманівськими шляхами пішли в московсько-советські при*ми такі шахраї, відмеді, Юрки Коцюбінські, Грушевські, Нероновичі, а через УКП тисячі "незалежників" і "боротьбістів"...

Ті давно вже з допомогою Лубянки упокоїлися там, де ність ні печалі, ні воздыханія...

Але ще * досі їм у слід плентаються червоного-багряні Григорієви з товаришами "ма*страми" і "ма*стренками".

Куди вони *дуть ?

Дути, що * вище згадані!

xxxx

Так, Петлюра не мав того, що мав Пілсудскі. Коли він мав у минулому свого Міцкевича в постаті Тараса Шевченка, то не мав ні Косцюшки, ні Домбровського, ні Сераковського чи там Лянговича, а сам не був, як Пілсудскі, Начальник Укр.Ві*ськової Організації. 34). Під цим поглядом він був безбатьченком.

-----31) Освіта: Острівська Академія (1580), що її скінчив був Петро Конашевич-Сага*дачний*, попередник Богдана; Львівське Братство; друкарні - Острівська, Львівська, Києво-Печерська, Почаївська, звідки в сотках ширилися по Україні релігійні книги, шкільні підручники, збірники пісень; Києво-могилянська академія з її спудеями.

Шабля: Григорій* Лобода, Северин Налива*ко, Тарас Федорович, Марко Жма*ло, Іван Сулима, Павлюк, Острянин, Гуня і інші.

32) Це був час, коли поляки з жахом стверджували: "Де кшак, там козак".

33) Він був Венераблем одної з київських лож.

34) Пілсудскі був Начальником Польської Організації Ві*ськової (ПОВ). І коли Пілсудскі під час російсько-японської війни робив сві* демарш у Токіо, то на час І.світової війни про подібний* демарш гр.Капніста наприкінці ХVІІІ. ст. в Берліні обмаль хто з українців знав.

Десь у млі віків ввижалася йому постать Богдана. Але не ма-
естатичний, а зменшений і спотворений народолюбним Костомаро-
вим (загальна нута: "щоб тебе куля не минула"), почасти * Шев-
ченком ("п'яний Богдан"), а до того ще украдени* українцями
і окрадени* спритними великоросіянами, відповідно ними для
свого вжитку 35) припаровани* і вжити* (пам'ятник на Софі*ському
майдані * переяславська легенда про "возсоединенія"), Богдан Хмель-
ницький* не міг захопити Петлюру до глибших студі* тої такої ве-
ликої доби.

А до того ще Хмельницький* дука-срібляник був, отже - експло-
ататор трудящих, і себе навіть "самодержцем" назвав. Це останнє
було зовсім не до при*няття правовірному соціал-демократові.

Друга постать - Іван Мазепа, хоч і вабила до себе 36), але
рівночасно і відштовхувала. Бо аж надто і це* Гетьман "за-панський"
був для общеросі*ського демократа початків ХХ ст., а до того ще
* нарід *ого не піддержав. Виходило так, що Семен П. алі* був ближ-
чий* і шляги *ого зрозуміліші. Бо ж з одного боку були вони "дуки" 37),
з другого - призирили* вислів Т. Шевченка про деяких Гетьманів 38)
розтягано на всіх, і з третього - московсько-росі*ська пропаганда
офіці*на * неофіці*на: обидві вони в відношенні до України були
завжди у зворушливі* згоді 39) звучала: Мазепа це лях і зрадник,
а Богдан Хмельницький* - це православний*, "ісконі русски* человек",
що, віддавшись під високу руку Самодержця Всея Русі, "воссоединіи"
Київську Рус з Великою (Москвою) і ось так повернув перехрещену 40)
з тої нагоди в Малоросію блудну Україну в "батьківську хату".

Отже "володарем дум" для передреволюці*ного П. Петлюри не був
ні Богдан, ні Іван, а якесь дивне пов'язання пізнього Шевченка
("наш Кольцов", "наші апостоли" - це про декабристів, серед яких, до
речі, неабияку роль, Пестель, "дедушка" пізніших большевиків, грав)
з Драгомановим, дивний* покруч, що *ого можна було вбгати в ос-
новне гасло "Дало* Самодержавіє", але "Спаса* Росію", тоді, мовляв,
все і для всіх (в тому числі і для України) добре буде, бо тоді
до слова при*де всеспасальна демократія, що, як то* чаклун-дідун,
замовить ("заговоріть") 41) усі хвороби і соціальні і національні. Це
було, коротко кажучи, малоросі*ський* соспровансаль на український*
лад в общеросі*ському котелку зготований*. Українська історіографія
небагато могла зарадити лихові, бо не давала можности зорієнтува-
тися в ці* плутанині та мішанині та відділити пшеницю від куколю,
правду від брехні.

Лишилося тільки єдине: прислухатися до внутрішнього свого голо-
су, що звучав досі у глибинах скрити* обставинами.
Процес звільнення від згаданих вище хворіб часу проходить ще у під-
свідомості.

35) Див. В. Липинського "На Переломі".

36) Все ж Тагон уже і у Львові побував, а там ця постать була
в великі* пошані серед саме поступової молоді, а навіть
і серед соціалістів (Косевич, Старосольський*).

37) На теперішню мову "куркулі" типу дідичів.

38) Можна припускати, що він мав тут на увазі Виговського
* Брюховецького з їх епігонами.

39) Взяти хоч би з одного боку лінію Белінський* - Горки*, а
з другого - Валуев і большевицькі по-Валуєви.

40) Москалі завжди "перехрещували" "черкасішек", коли ці на
службу до московського берега прибували.

41) Це мистецтво на*ліпше виявив "Саша Керенський*" "главноуго-
варюющим" москалями дотепно прозвани*.

1917 рік рішає...

Внутрішній процес переходить у зовнішній; спочатку ще непевні кроки. Поволі, але щораз виразніше і настирливіше з-поміж какофонії революційного всеросійського гопака комаринського маюфесу починають бреніти ноти української революційної, гадамацької метелиці. Так, саме гадамацької, бо в пам'яті народній жила і була до серця саме гадамаччина. Гадамаччина в постаті Галлади, більше за взірцем батька Максима Залізняка 42), як Гонти, бо і це був "запанський".

І низовим "петлюрівцям" Петлюра з'являвся своєрідним Галладом, а батько Волох - Максимом Залізняком. І це не припадок, що вісьськова частина, що її на початку 1918 р. зформував безпосадний бувший вісьсковий секретар Центральної Ради, Симон Петлюра і з командуванням якої розпочав був свою опізнену вісьскову дорогу, мала неофіційну назву "Червоні Гадамаки" (Слобожанський Курінь). І не був це припадок, що куренем тим командував отаман Омелько Волох. 43). І це не припадок, що найбільш "петлюрівським" полком у Запорізькій дивізії був саме 3. Гадамацький полк, що повстав з вищезгаданих "Червоних Гадамаків" і що його першим командиром був той самий батько Волох. 44).

І це не припадок, що саме "вірний" петлюрівець, батько Омелько Волох зворохобився в Любарі проти отамана Петлюри, коли останній спробував був піти слідами Гетьмана Івана Виговського.

Це ж була природня реакція саме в лінії "Гадамаччини" на спробу Петлюри відірватися від метелиці й перейти на полонез.

Омелько пішов під високу руку большевицьких Кречетникових і закінчив, здається, життя подібно до свого духового прадіда Максима Залізняка.

xxxxxx

Під Любарем зродилась дальша чергова постать С. Петлюри в його ставанні державником. Під Любарем він нарешті остаточно вирвався з трясовини Сходу, з пут підробленого Богдана, Брюховецьчини, Паліївщини, Коліївщини, того степового перекотиполя, що, опинившись в чужих твердих руках, робило чудеса, але на власному полі оберталося в бандитів Андібєрів, козаків Мамаїв, козаків Нетяг, Голот, левенців, демагогів і т.п. недержавних шарпунів.

Зродився Петлюра, що він виразно прямував на Захід у пошуках зв'язку з його творчими силами, з тим Заходом, якого органічним продовженням була й у своїй істоті Україна.

Але рівночасно Симон Петлюра під тиском обставин і за браком історичної перспективи згоряча не зауважив, що шлях Виговського однаково фатальний, як і Брюховецького у протилежний бік, і для України, і для того хто її чи на перший, чи на другий виводив. 45). Не зауважив того, що шлях до Києва через Варшаву веде до відмови від Західних Українських Земель, а це тягне за собою розрив зв'язку з Заходом.

42) Був полк, що мав того шановного громадського діяча за шефа.

43) Як Залізняк, що прошив боеву школу в "Січі", Омелько Волох прошив боеву школу в російській армії, був штабс-капітаном і мав навищу нагороду старшинську за відвагу - Орден Св.Юрія.

44) Згодом безталанний к-р Запорізького Корпусу (по усуненні з цієї посади полк. Болбочана), а далі повстанчий отаман без повстанців.

45) Трагічний кінець обидвох тих нещасливих Гетьманів.

Через Київ до Львова - це так !

Але вага справи лежить у тому, що сьогодні Київ (який Київ !) зі Львовом в одну державну територію включені, але не в українську. Львів, силоміць прив'язаний до східного воза, але без змоги споглянути на Захід, є позбавлений своєї динамічності, - це смерть української державності. Але динамічність Західно-українських земель всупереч усім розрахункам Кремля виявиться в заплідненні східних українських просторів духом резистансу. Він не зауважив, що Львів є одною з вузлових станцій у дорозі до Самостійної Української держави.

Це була історична правда, що та дорога ішла через доторкнення України до Заходу, але через власні, а не чужинецькі терени, а саме через Західно-українські Землі 46).

Так у болючому особистому досвіді пізнавано основну тезу українських визвольних Змагань: ні на Москву, ні на Польщу, а на власні сили і власними силами!

Варшава була для Симона Петлюри хоч і помилкою, але все ж станцією. Відірваний від скаламученого моря, що бушувало в Україні * кидалося наосліп на всі боки та затагувало у свій вир кожного, Петлюра одержав змогу відітхнути, переглянути пережите * переїдене та визначити далші шляхи. І він росте, він дуже швидко переростає "польську орієнтацію" української політики. Йому стає задуже й затісно в Варшаві, а може і заприкро бути під сталою контролею не тільки польською, але * космополітичною, що її накинено *ому, властиво укр.урядові, в особі пілсудчика * обер-масона польського Др.Стемпковського, поляка з України...

Українські стріли в Пілсудського на вулицях Львова утверджують Петлюру в новому рішенні...

Приходить ексодус із Польщі...

Це останній взлет Симона Петлюри. Взлет до волі... Назустріч їй - до творчої українсько-державницької праці.

х х х

Щось від степового вірла все ж було в Петлюрі. Хоч і поволі, хоч і з наворотами назад, але він вперто намагався розривати пута, що їх наклав на його руки * ноги дух часу, він вперто намагався взнестися до сонця, але до українського.

Але хто знає свою долю.

Останній взлет привів його під кулі на паризькій вулиці Ла-Гренель.

Бо вільний Петлюра, Петлюра без пут і без догляду невсипущих няньок, Петлюра, що вже дозрів до державництва, був комусь небезпечний.

Кому ?

В оправданні Шварцбарта було не тільки засудження української справи, але * порахунок з Петлюрою, як особою.

Тут треба шукати відповідь на запит: Кому ?

Самостійна Українська Держава - це біля проти всіх імперіалістичних потуг, що прямують до панування над світом через світовий уряд.

xxxxxx

46) Тут, здавалося б ніби статична, територія, як немінучий елемент держави, обертається в чинник динамічний. І це тільки політична темнота, а може провокаційне дурисвітство, може витанцьовувати "комаринського мужика" під несамовиті вигуки "східняк - західняк", "православний" - "католик".

Симон Петлюра - це важкий шлях певної частини української інтелігенції з хаосу * туману до космосу * соняшности...

Шлях взлетів і падів...

Чергування світлого і тьм'яности...

Шлях від малоросійського "борщика" * "ковбаски" до української душі * українського духа... Шлях від "Де згода в семействі"... до Багряного "або - або"...

Це взлет українського духа з обі*мів лже-традиційного горілчаного сопуха усіляких Насть Горопашних, Федорів Безрідних, козаків-нетяг, козаків-мамаїв, де*неків, левенців і іншого безкорінного, безбатьківського перекоти- * гуля*-поля.

Симон Петлюра - це змагання збудити приспане віками сп'яніле від чужих трунків і замакітрене * обріхане чужими піснями Українство та обернути *ого в "Націю в Поході" до власної держави.

Симон Петлюра - це український романтик-борець, що прямував стати державником реалістом. І ось чому державник-реаліст, Гетьман Павло вважав за вказане для себе, відкинувши набік гіркість минулого, бути на панахиді за упокі* душі Раба Божого Симона: бо Гетьман бачив у Отамані Петлюрі романтика, що широко прагнув стати державником.

Я думаю, що Симон Петлюра поступив би тепер так само, коли б був живи*.

xxxxxxx

Гетьманство і *ого діячі посідали знання державницької машини, володіли технікою управління і мали тверези* погляд на речі, але їм бракувало національного патосу і соціального розмаху.

І саме навпаки - *ого противники з демократично-соціалістичного табору.

Примирити ці два табори на фоні революції і при існуванні (не формально, а десь так би мовити, попід шкірою) двох московсько-російських державних концепцій, білої і червоної, було неможливе. І тільки по вигрі большевицької Москви відкрилися декому очі і з Гетьманського і з соціалістично-демократичного табору.

Це незаперечний факт, що багато потенційних гетьманців-монархістів, що мали в собі щось і від українського національного романтизму, взяли участь у повстанні проти Гетьманського Уряду, як рівнож факт, що ще більше їх пішло співпрацювати з українськими демократо-соціалістами в їх уряді.

Це був синтетичний елемент.

Вони пішли працювати, бо бачили, що в тих обставинах це був єдиний вихід із ситуації, що тоді заіснувала в Україні; вони бачили, що Україну треба рятувати, і йшли в республіканські українські уряди і ві*сько, дарма, що не вірили в здібність демократично-соціалістичних проводирів кермувати державою та захищати її.

І працювали вони широко і чесно, хоч і були оточені недовірям, заздрістю (конкуренція) та сталим підозріванням у зраді.

Працювали вони не так, як представники демократичного табору за Гетьманства. Зокрема соціалісти, що пішли в Гетьманську Державну машину в характері "Троянських коней" з метою розкласти * взірвати з середини. Петлюрівці певною мірою "віддячили" тим патріотам (Петро Болбочан, згодом Юрко Отмарште*н) і зробили цим справді ведмежу прислугу Симонові Петлюрі, бо цим була знищена можливість всеукраїнської синтези визвольно-державницьких сил.

А в Петлюрі відібрано можливість стати всеукраїнським чинником державницького формату...

І ексодус з Польщі був одночасно змаганням вирватись з пут петлюрівців.

Цього знаменного кроку і звороту С.Петлюри з дотеперішнього шляху на шлях українського державника не завважили свого часу * не завважують і досі петлюрівці, а тому і далі все в "тетерях" ходять.

На*ліпши* пам'ятник Симонові Петлюрі це то*, коли не канонізуватимемо *ого за утертим зразком усіх країн і народів і не співатимемо *ому акафісти перед *ого портретом, а намагатимемося перевершити *ого в нашому змаганні стати справжніми українськими патріотами-державниками.

Петлюрівщина і петлюрівці, як епігонство незавершеного Петлюри, а не того, яким він бути прагнув і яким таки став би, якщо б злочинна рука не перерізала передчасно *ого земного шляху, - все були, є * будуть (свідомо чи несвідомо, це ролі не грає, бо шкода від того не зменшується) варіаціями або до комаринського, або до полонезу.

До

Читачів і Прихильників Вісника.

Вісник УДД в наступному році виходитиме раз на місяць. Друге число появиться вже нормальним друком.

Ціна одного примірника I шилінг.

Адреса Редакції: Mr. R. Dolynskyj,
64, Chorley New Rd.,
Bolton, Lancs.

Адреса Адміністрації: Mr. A. Honcharenko,
37, Linden Gardens,
Notting Hill Gate,
London, W.2.

Редагує: Редакційна Колегія.

Справлення:

На сторінці 2-ї*, други* рядок знизу надруковано помилково "стремління" - має бути "скріплення".